

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Yvony Svobodové a soudců JUDr. Jiřího Macka a JUDr. Gabriely Kučerové v právní věci

žalobce: **Dušan H.**, narozený xxx
bytem xxx

proti
žalovanému: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČ 00025429
sídlem Praha 2, Vyšehradská 427/16
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČ 69797111
sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 390/42

o ochranu osobnosti, **k odvolání žalovaného** proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. května 2020, č. j. 32 C 52/2015-239,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se v napadených výrocích I. a III. potvrzuje.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem soud prvního stupně zčásti vyhověl žalobě a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 268 800 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 14. ledna 2010 do zaplacení ve výši repo sazby stanovené ČNB platné pro první den každého kalendářního pololetí, v němž trvá prodlení žalovaného navýšené o 7 procentních bodů, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), žalobu v rozsahu požadavku na zaplacení 692 200 Kč se zákonným úrokem z prodlení zamítl (výrok II.) a žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 31 355,94 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.).

2. Žalobce se původně žalobou u Obvodního soudu pro Prahu 2 domáhal náhrady škody podle ust. § 30 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a nároku na náhradu škody podle ust. § 31 téhož zákona a zadostiučinění vzniklého nemajetkovou újmu. Částka 961 000 Kč s příslušenstvím jakožto náhrada nemajetkové újmy za období nezákonného trestního stíhání žalobce v době od 17. března 1999 do 27. dubna 2006 (do této doby dále není započítávána doba, kterou žalobce strávil ve výkonu trestu, neboť tento nárok uplatnil zvlášť) byla vyloučena k samostatnému projednání a je předmětem tohoto sporu. Žalobce tvrdil, že byl rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec uznán vinným trestným činem podvodu podle ust. § 250 odst. 1 a 4 tehdejšího trestního zákona, a to rozsudkem ze dne 17. října 2002 sp. zn. 28 T 4/2000 a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na pět let. Odvolání žalobce bylo odmítnuto, dovolání žalobce bylo také odmítnuto. Na základě ústavní stížnosti Ústavní soud nálezem ze dne 3. srpna 2005, č. j. IV. ÚS 276/04 vyslovil, že usnesením Nejvyššího soudu a usnesením Vrchního soudu v Praze bylo porušeno základní právo garantované článkem 2 odst. 1 protokolu číslo 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. čl. 14 odst. 5 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a základní právo garantované článkem 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a obě rozhodnutí zrušil. Vrchní soud v Praze zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, sp. zn. 28 T 4/2000. Proti žalobci byla opětovně podána obžaloba ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, rozsudkem ze dne 18. dubna 2007 sp. zn. 54 T 9/2006 tento soud zprostil žalobce podle ust. § 226 písm. b/ trestního řádu obžaloby. Rozsudek nabyl právní moci 18. července 2007. Původně uložený trest odnětí svobody žalobce částečně vykonal v době od 25. března 2004 do 16. září 2005. Žalobce se tedy domáhá náhrady nemajetkové újmy za období od roku 1999 do 27. dubna 2006, tedy za dobu před účinností novely zákona č. 82/1998 Sb., s tím, že nemajetková újma spočívá v psychickém zatížení jeho osoby a rodiny, tedy syna Philipa a jeho matky, družky žalobce. Žalobce utrpěl poškození své pověsti jako podnikatele a člověka, po dobu výkonu trestu se nemohl stýkat se svou rodinou, do doby podání žaloby nemohl podnikat. Jeho práva byla citelně zasažena probíhajícím trestním stíháním, kdy byl neprávem stíháný a odsouzený, jeho práva byla zasažena ve vztahu k rodině, přátelům i okolí bydliště, neopodstatněně mu byl odebrán cestovní pas. Žalobce žádal o odškodnění již 13. července 2009, žalovaný jeho žádost v šestiměsíční lhůtě neřešil, ale také nerozporoval, a to ani po podání žaloby u Obvodního soudu pro Prahu 2.
3. Žalovaný nerozporoval skutkový stav, tedy že žalobce byl Krajským soudem v Ústí nad Labem uznán vinným z trestného činu podvodu a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání pěti let, odvolání i dovolání bylo odmítnuto, teprve ústavní stížnosti bylo vyhověno. Žalovaný navrhl vzhledem k nedostatku skutkových tvrzení zamítnutí žaloby. Žádné konkrétní skutečnosti nebyly žalobcem tvrzeny ani prokazovány.
4. Soud prvního stupně ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 8. března 2017, č. j. 32 C 52/2015-135, kde žalobě vyhověl zčásti, přiznal 72 000 Kč, zbytek nároku zamítl. Za přiměřenou považoval soud prvního stupně částku 1 000 Kč měsíčně, neboť takovouto částku v obdobných případech žalovaný přiznával i sám bez rozhodnutí soudu. Za období od března 1999 do března 2006 se tedy jedná o dobu šesti let a soud prvního stupně přiznal žalobci náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 72 000 Kč.
5. Proti rozsudku se odvolal žalobce i žalovaný. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací následně rozhodl usnesením ze dne 24. září 2018, č. j. 1 Co 43/2017-168 tak, že rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, s tím, že určení výše náhrady nemajetkové újmy je nedostatečně odůvodněno, soud prvního stupně musí vycházet ze zcela konkrétních a přezkoumatelných hledisek, a musí provést žalobcům účastnický výslech, nebo řádně odůvodnit, proč jej neprovedl.
6. Soud prvního stupně provedl důkaz rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, č. j. 21 C 92/2010-137 (spor, ze kterého byl vyloučen tento nárok k samostatnému řízení), dále provedl důkaz zprávou

Úřadu práce, daňovým přiznáním za rok 2003, konkurzním spisem sp. zn 45 K 35/2001, provedl důkaz výslechem žalobce a jeho družky.

7. Na základě doplněného dokazování vzal soud prvního stupně za prokázané, že žalobce byl trestně stíhán a neprávem potrestán, část trestu vykonal, což všechno negativně ovlivnilo jeho společenské postavení ve své komunitě i zdravotní stav (zejména psychický stav). Žalobce byl poučen podle ust. 118a odst. 3 o. s. ř. k doplnění důkazů, k nemajetkové újmě, avšak tyto nedoplnil. Problémy v podnikání žalobce nebyly v příčinné souvislosti s trestním stíháním, i z výpovědi družky bylo zjištěno, že tyto problémy zde byly i předtím. Soud prvního stupně odkázal na rozsudek ve věci sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 z června 2012, kde Nejvyšší Soud definoval tři kritéria při hodnocení nemajetkové újmy – 1/ povaha trestného činu, 2/ délka trestního řízení a 3/ následky trestního řízení. Podle soudu prvního stupně byla splněna všechna tři tato kritéria. Žalobce získal pověst zločince, což přetrhalo sousedské i rodinné vztahy a zlikvidovalo jeho společenský život, který vedl před zahájením trestního stíhání. Zvláště závažnou újmu spatřoval soud prvního stupně v tom, že žalobce byl odcizen od svých dětí, na které bylo nahlíženo jako na děti zločince. Dále soud prvního stupně shledal za prokázanou újmu v souvislosti s dlouhotrvajícím trestním stíháním v oblasti zdravotní, a to jak v oblasti fyzické, tak i psychické povahy. Ohledně přiznané částky vycházel soud prvního stupně ze skutkově obdobných případů u Obvodního soudu pro Prahu 2 a Městského soudu v Praze, kde byla žalována náhrada nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání. Po srovnání jednotlivých výpočetních metod užitých v těchto rozhodnutích dospěl soud prvního stupně k závěru, že adekvátní přiznaná náhrada nemajetkové újmy žalobce by za celou dobu trestního stíhání, tj. 3 040 dní, činila 500 000 Kč (tedy 5 000 Kč za každý měsíc trestního stíhání). Jelikož žalobce žaloval jen 2 045 dní, tedy dobu od zahájení trestního stíhání do 27. dubna 2006, do které dále není započtena doba, kterou žalobce strávil ve výkonu trestu, ponížil soud prvního stupně tuto částku poměrně na částku 336 000 Kč. Tato částka pak byla dále poměrně snížena s ohledem na to, že věc nebyla medializována a žalobce částečně neunesl důkazní břemeno v oblasti dopadů do podnikatelské sféry. Výsledná částka tedy činí 268 800 Kč společně s příslušenstvím požadovaným od 14. ledna 2010, tedy ode dne následujícího po marném uplynutí šestiměsíční lhůty, kterou měl žalovaný na mimosoudní projednání nároku žalobce. Námitku promlčení vznesenou žalovaným soud prvního stupně neshledal důvodnou, neboť právní moc rozsudku, kterým byl žalobce zproštěn obžaloby, nastala 18. července 2007 a žaloba byla podána 19. července 2010, tedy poslední den lhůty.
8. O nákladech řízení rozhodl soud prvního stupně podle ust. § 142 odst. 3 o. s. ř. a přiznal žalobci právo na náhradu nákladů řízení v celém rozsahu, neboť nárok byl co do základu úspěšný a výše nemajetkové újmy závisela na úvaze soudu.
9. Proti rozsudku se včas odvolal žalovaný v rozsahu výroku I. a souvisejícího výroku III. Jako odvolací důvod žalovaný uvedl, že řízení bylo postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí, soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním, a jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Žalovaný již v řízení před soudem prvního stupně namítl, že žalobce nesplnil povinnost tvrzení a neunesl břemeno důkazní. Žalobce byl ostatně soudem prvního stupně poučen podle ust. § 118a odst. 3 o. s. ř. o nutnosti doplnit důkazy, avšak žalobce nic nového nenavrl. Soud prvního stupně při hodnocení důkazů, především účastnické výpovědi žalobce a svědecké výpovědi jeho družky dospěl k závěru, že trestní stíhání žalobce působilo negativně na vztah žalobce a jeho syna, žalovaný je však toho názoru, že skutečnosti týkající se syna žalobce sám žalobce spojoval nikoli se samotným trestním stíháním, ale s výkonem trestu odnětí svobody. Žalovaný rovněž nesouhlasil se soudem prvního stupně v tom, že by v řízení byl prokázán zásah do žalobcova zdraví. Pokud družka žalobce uvedla, že zdravotní stav žalobce se zhoršuje, je třeba vzít v úvahu, že žalobce byl zproštěn obžaloby v roce 2007, tedy před třinácti lety. Žalovaný také nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že byla splněna tři kritéria zmíněná v rozsudku Nejvyššího soudu, neboť tak tomu v daném případě nebylo. Žalovaný také nepovažoval za přiléhavá rozhodnutí, na která odkazoval

soud prvního stupně. Žalovaný proto navrhl, aby odvolací soud změnil ve výroku I. a III. rozsudek soudu prvního stupně tak, že žaloba se zamítá, a aby uložil žalobci nahradit náklady řízení žalovanému.

10. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné.
11. S ohledem na okolnosti případu měl soud prvního stupně z provedeného dokazování a zjištěných skutečností pro rozhodnutí dostatek skutkových zjištění, z těch vyvodil odpovídající skutkové závěry, a ani jeho právnímu posouzení nelze vytknout pochybení. Soud prvního stupně splnil požadavky odvolacího soudu a vyslechl žalobce jako účastníka a jeho družku jako svědkyni. Za podstatné je ale třeba považovat to, že ačkoli byl žalobce stíhán několik let, souzen i odsouzen a vykonal i část trestu, přičemž s řádným i mimořádným opravným prostředkem neuspěl a teprve po ústavní stížnosti došlo ke zrušení rozhodnutí Vrchního soudu v Praze i Nejvyššího soudu a věc se vrátila ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec. Byla znovu podána obžaloba a teprve po proběhlém řízení a více než sedmi letech byl žalobce obžaloby zproštěn. O zásazích do jeho soukromého, rodinného a sousedského života není třeba pochybovat. Jaká je situace člověka s dětmi na malém městě, je-li trestně stíhán, rovněž není nutno rozebírat a stejně tristní je i situace nezletilých, školou povinných dětí. Žalobce nepochybně újmu utrpěl, když sousedé pohlíželi na něj jako na zločince. Odvolací soud nepochybuje o tom, že za dlouhodobý a závažný zásah do svých práv mu zadostiučinění v penězích za nemajetkovou újmu náleží a výše tohoto odškodnění zde jednoznačně záviselo na úvaze soudu. Co do základu byl nárok žalobce shledán důvodným, a proto je na místě přiznat žalobci náklady řízení v plné výši.
12. Odvolací soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání, když oba účastníci souhlasili s rozhodnutím věci bez nařízení jednání (§ 214 odst. 3 o. s. ř.), rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích I. a souvisejícím výroku III. podle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.
13. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto s přihlédnutím k tomu, že úspěšnému žalobci v souvislosti s odvolacím řízením žádné náklady nevznikly tak, že na jejich náhradu nemá žádný z účastníků právo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím Městského soudu v Praze.

Praha dne 16. března 2021

JUDr. Yvona Svobodová v. r.
předsedkyně senátu